Redactiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.

Birourile de anunciuri:
Brașovŭ, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Prețulŭ insertiunilorŭ: o seriă garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 33)

„Gazeta" ese în fiă-care-ȡi
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
a administrațiune, piața mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ și insertiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 179.—Anulŭ LVI. Brașovŭ, Duminecă, 15 (27) Augustŭ 1893.

Glasulŭ unui mamelucŭ.

Brașovŭ, 14 Augustŭ st. v.

Intre cei patru sute și mai bine de deputațĭ, carĭ facŭ legile în dieta ungurésca, suntŭ fórte mulțĭ de aceia, despre carĭ nu se aude nimica. Ședŭ acolo cu anii întregĭ și tragŭ plata de deputatŭ, dér din gura lorŭ nu se aude nicĭ o vorbă. Aceștia suntŭ mai alesŭ deputațĭ din partida guvernului, carĭ nu cunoscŭ decâtŭ cuvêntulŭ: „*igen*", când voteză pe sprêncénă ca mamelucĭ ascultătorĭ.

Astfelŭ de deputațĭ se alegŭ mai cu sémă prin cercurile naționalitățilorŭ și scimŭ, că se alegŭ la poruncă, se impunŭ éc'așa de domnĭ în mânia pasivității nóstre.

Cerculŭ de alegere Lăpușulŭ ungurescŭ, locuitŭ aprópe numai de Românĭ, numĕră astfelŭ ca deputatŭ alŭ sĕu pe d-lŭ Simo Lajos, despre care n'amŭ auȡitŭ nicĭ-odată sĕ fi grăitŭ ceva în dietă. Acuma cetimŭ însĕ prin foile ungurescĭ, că venindŭ acasă, a adunatŭ la băile din *Stoiceni*, din apropierea Lăpușului, pe vre-o 200 de ómenĭ, înaintea cărora d-lŭ deputatŭ șĭ-a datŭ, veȡĭ Dómne, sémă despre „activitatea" sa din dietă.

Nu-i vorbă, despre isprăvile sale n'a avutŭ sĕ spună maĭ lucrurĭ, căcĭ ce sĕ grăescĭ, despre ce nu este? Dér în schimbŭ pentru acésta a aflatŭ de bine d-lŭ Simo a vorbi despre cestiunea naționalităților, la care tocmai așa se pricepe domnia sa, ca și haiducii la turnarea de clopote.

Cu vorbe góle învĕțate de rostŭ din foile șoviniste, „sbiciuesce" pe „agitatorii" carĭ arŭ voi sĕ amăgéscă poporulŭ și sĕ-lŭ ducă pe căi nelegiuite, și „în contra cărora guvernulŭ va trebui sĕ ia mĕsurĭ aspre" măcarŭ că — ȡice elŭ — nu vedețĭ, câtă libertate au Românii în Ungaria?

N'are ideă d-lŭ deputatŭ de ceea ce va se ȡică libertate, când vorbesce așa. Orĭ dóră, crede elŭ, se mai pomenesce unde-va în lume, ca cineva sĕ fiă în adevĕrŭ liberŭ și totușĭ sĕ fiă nemulțumitŭ? De ce nu se plângŭ Elvețianii și Americanii, că suntŭ asupriți?

Dér d-sa ne vorbesce de legile, carĭ arŭ asigura autonomia nóstră și ne-ar ierta sĕ ne folosimŭ de limba nóstră maternă și sĕ promovămŭ cultura nóstră, vorbesce de avantagele dreptului de întrunire, de așa ȡisa libertate a presei și de „egala îndreptățire a tuturorŭ înaintea legii".

Frumóse vorbe, dér cum stămŭ cu faptele? Adusu-s'au la 1867 și legĭ mai îngăduitóre fată cu naționalitățile, dér nu s'a adusŭ nicĭ una, care sĕ *asigure* în adevĕrŭ măcarŭ o părticică din libertatea lorŭ. Dér ce ar folosi chiar și legile cele mai bune, décă nu se respecteză și nu se esecută, décă numai Ungurii poruncescŭ în țéră și nu vorŭ sĕ scie, decâtŭ de interesele rassei lorŭ, ale limbei și culturei lorŭ?

Ce autonomiă și libertate este, când mereu 'țĭ încalcă dreptulŭ, mereu eștĭ împedecatŭ în tóte întreprinderile pentru înaintarea némului tĕu, când eștĭ prigonitŭ pentru sentimentele și pentru limba ta, când cei ce sarŭ în apĕrarea ei sunt clevetițĭ ca trădătorĭ de patriă, trașĭ în judecată și înfundațĭ în temniță? Ce folosesce dreptulŭ de întrunire, când ți-se oprescŭ adunările și când te veȡĭ urmăritŭ, ca unŭ făcĕtorŭ de rele, pentru că aĭ luatŭ parte la vr'o adunare, care în cele din urmă cu mare greu totușĭ s'a concesŭ? Ce libertate este pentru Românii din Turda și Oradea-mare, când li-se dĕrîmă casele cu bolovanĭ și cu securĭ, pentru-că au luatŭ parte la o adunare românéscă séu au luatŭ în apĕrare autonomia bisericéscă și dreptulŭ limbei românescĭ?

Și apoi ce crede d-lŭ Simo, că pentru a fi liberŭ, ajunge sĕ nu fi tocatŭ în capŭ? Atuncĭ suntŭ liberĭ și sclavii din Africa, nicĭ pe aceștia nu-i mai omóră așa numai de bunulŭ placŭ.

De ce nu erau mulțumițĭ și Ungurii înainte de 1848, căcĭ aveau și âtuncĭ dietă și guvernulŭ lorŭ? De ce n'au fostŭ mulțumițĭ în anii 1860 și de ce nu suntŭ mulțumițĭ nicĭ astăȡĭ, când li-s'a datŭ pânea și cuțitulŭ în mână?

„Mergețĭ în Basarabia", — ȡice d-lŭ deputatŭ, — acolo vețĭ vedé Românĭ asuprițĭ. Acolo li-s'a scosŭ limba din biserică, școlă și comună!"

Ei bine, asupritorii noștri încă n'au ajunsŭ așa departe, dér suntŭ pe cale s'o facă; guvernulŭ, dieta și societatea maghiară nu se gândescŭ la altceva, decâtŭ cum sĕ ne scótă mai ușorŭ și mai iute limba de pretutindenĭ.

Și totușĭ deputatul dela Lăpușŭ pretinde ca Românii sĕ sufere în tăcere prigonirile în contra limbei și a culturei lorŭ, ba mai multŭ, pretinde sĕ fiă mulțumițĭ și sĕ dea cu petri în acei bărbațĭ, carĭ le ieau în apĕrare cele mai sfinte interese naționale.

E fórte șugubĕțŭ d-lŭ Simo, și décă crede, că prin aceea, că și-a sfîrșit cuvêntarea sa către alegĕtorĭ în limba română, i-a și câștigatŭ pentru pacea, ce li-o pregătesce maghiarismulŭ violentŭ săpând mormêntulŭ națiel lorŭ, se înșélă amarŭ!

Mai bine sĕ fi vorbitŭ d-lŭ Simo numai ungaresce, dér sĕ fi vorbitŭ cu dreptate și cu adevĕrată dragoste către conlocuitorii lui românĭ, căcĭ atuncĭ ar fi avutŭ celŭ puținŭ cuvêntŭ sĕ apeleze la concordiă și buna înțelegere!

CRONICA POLITICA.

— 14 (26) Augustŭ.

Dumineca rtecută amŭ arătatŭ, ce va sĕ ȡică **pacificarea naționalitățilorŭ** în înțelesulŭ plănuitŭ de Maghiarĭ. Cu pacificarea acésta s'au ocupatŭ foile ungurescĭ și în cursulŭ sĕptĕmânei acesteia. Fóia kossuthistă „*Egyetértés*" ȡice, că stau fórte rĕu trebile în Ungaria. „Nu este liniște, nu e pace în țéră, corpulŭ întregŭ alŭ statului ungarŭ e plinŭ de rănĭ grele și în locŭ ca stările sĕ se îmbunĕtățéscă, ele devinŭ totŭ mai slabe, totŭ mai posomorîte; în țera întrégă se agită lupte de naționalitate, statulŭ maghiarŭ e plinŭ de dușmanĭ etc. etc. E neapĕratŭ de lipsă decĭ pacificarea naționalitățilorŭ. Celŭ dintâiŭ mijlocŭ pentru acéstă pacificare ar fi, după „Egyetértés", luarea tuturorŭ școlelorŭ din mâna naționalitățilorŭ și maghiarisarea lorŭ, prefăcêndu le pe tóte în școle de statŭ ungurescĭ; alŭ doilea mijlocŭ de pacificare ar fi înființarea unei armate naționale ungurescĭ, care sĕ nu mai stea sub puterea celorŭ dela Viena și cu care iute sé pótă astupa gura celorŭ ce arŭ cuteza a șĭ mai apĕra limba și legea lorŭ strămoșéscă în potriva maghiarisărei.—Veȡĭ, asta-i „pacificare„ nu glumă! Cui îi trebue pace, sĕ vină numai aicĭ, în „țéra Maghiarilorŭ", c'apoi se va sătura elŭ de pace, de-i va sări ochii.

*

Incă și mai minunatŭ este unŭ altŭ mijlocŭ de pacificare, ce-lŭ plănuesce ministrulŭ ungurescŭ de interne Hieronymi. Acestŭ ministru a adunatŭ pe toțĭ fișpanii din țéră la Budapesta, ca sĕ se sfătuéscă despre trebile de prin comitate. In conferența ținută cu ocasiunea acésta cu fișpanii din Ardealŭ, după cum ni-se împărtășesce nouĕ, s'a plănuitŭ, ca în luna lui Septemvre, când se va deschide dieta, fișpanii sĕ céră dela dietă, ca sĕ-i dea ministrului de interne împuternicirea, ca pe calea ordinațiunilorŭ sĕ introducă de pe-acuma **administrația de statŭ în Transilvania**. Acéstă stare esceptionată pentru Ardealŭ ar rĕmânea așa până când mai târȡiu, printr'o lege adusă de dietă, administrația de statŭ se va în-

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Din Plaiulŭ Peleșului

de

Ioanŭ G. Babeșŭ.

Am cetitŭ cu multă plăcere admirabilele escursiunĭ ale d-lui *I. Turcu* făcute în munții Făgărașului, ai țĕrii Bârsei și ai Branului, și publicate de D-sa în foiletonulŭ „Gazetei Transilvaniei".

Descrierile autorului escursiunilorŭ au unŭ interesŭ deosebitŭ pentru literatura nóstră *toponimică* și *topografică*, atât de sĕracă, încâtŭ aprópe mai tótă nomenclatura indicată în hartele murale întrebuințate în școlele nóstre din România e străină și greșitŭ tipărită, așa că, vĕdêndŭ asemenea barbarisme întroduse în limba română, rĕmâi ca opărit; de esemplu: *Olsó Tomis* (Timișulŭ), *Schanz* (Predelușulŭ); *Bodza* (Gura Buzĕului); *Terzborg* (Branulŭ) etc.

Chiar și numai din acestŭ punctŭ de vedere, unŭ dicționarŭ românescŭ *toponimică*, care sĕ cuprindă nomenclatura tuturorŭ localitățilorŭ din tóte regiunile locuite de Românĭ, e imperiosŭ reclamatŭ. Unŭ asemenea dicționarŭ însĕ numai așa s'ar puté compune, décă cărturarii noștri arŭ descrie și arŭ publica monografiile localitățilorŭ pe unde trăescŭ, imitândŭ în acéstă privință pe d-lŭ *I. Turcu* și pe d-lŭ *I. G. Babeșŭ*, autorulŭ cărții numite: „*Din Plaiulŭ Feleșului*".

Stilulŭ, în care e scrisă acéstă carte, e fórte românescŭ, frumosŭ și accesibilŭ pentru orĭ și care cetitorŭ mai puținŭ, séu mai multŭ instruitŭ. Se apropie și sémĕnă în multe cu stilulŭ frumóselorŭ escursiunĭ ale d-lui Turcu, din care asĕmĕnare reesă, că ambii autorĭ suntŭ din aceeașĭ regiune și anume din *țéra Bârsei*, unde se vorbesce totŭ așa de bine românesce, ca și în România.

D-lŭ I. G. Babeșŭ, de origine fiindŭ din Branŭ, după terminarea școlelorŭ comerciale la Brașovŭ, s'a devotatŭ acestei carierĭ și actualmente e șefŭ-contabilŭ la marea fabrică de postavŭ Schesser Rhein & Comp. din Azuga.

Astŭ-feliu d-sa, avêndŭ ocasiune sĕ cunóscă cu de-amĕruntulŭ frumósele posițiunĭ dela obârșia Prahovei, a datŭ la ivélă o interesantă și importantă lucrare, la care este anexată și o *hartă topografică* împreună cu 10 ilustrațiunĭ și în care descrie cu cea mai bună credință și sinceritate resultatulŭ cercetărilorŭ și studielorŭ sale făcute la fața locului în Predealŭ, Azuga, Bușteni și Poiana Țapului.

Cartea e dedicată *M. S. Regelui Carol I* „*în sĕmnulŭ unui adêncŭ sentimentŭ de credință, supunere și devotamentŭ*".

E împărțită în cincĭ părțĭ și fiă-care parte e totŭ așa de interesantă pentru istoricŭ ca și pentru filologŭ, pentru etnografŭ ca și pentru folcloristŭ, pentru comercianțĭ ca și pentru economiștii politicĭ, cărora, cu deosebire, le atragemŭ atențiunea asupra ei.

Pentru dovedirea afirmațiunei nóstre relativă la stilulŭ frumosŭ, corectŭ și curgĕtorŭ, în care e scrisă cartea, lăsămŭ pentru astă-dată sĕ urmeze aci din partea III-a următorulŭ capitolŭ:

Nesiguranța publică din trecutŭ.

Pădurĭ seculare și mulțimea de văi și văgăune potrivite pentru ascunsŭ, au favorisatŭ de minune încuibarea hoțilorŭ pe valea Prahovei, traversată fără întrerupere de călĕtorĭ.

„Malulŭ Ursului", „Geanonea" și „Trestia" (astăȡĭ tunelulŭ călei ferate) erau cu dreptŭ cuvêntŭ temute de călĕtorĭ, căcĭ aicĭ se făceau cele mai neomenóse călcărĭ și chiar omorurĭ.

O fată de neamŭ mare din Bucurescĭ, a căreia familiă fusese călcată nóptea de tâlharĭ la câroiuma dela Trestiă, voindŭ sĕ scape cu fuga, a trecutŭ Prahova, spre a se refugia în pădure, dér a fostŭ ajunsă de tâlharĭ și omorîtă.

Valea, unde s'a întêmplatŭ faptulŭ, se numesce și astăȡĭ „Valea Fetei".

Spătarulŭ Cantacuzino, în așeȡămêntulŭ sĕu de fondațiune pentru mănăstirea Sinaia, încă pomenesce de hoțĭ: „... și neputêndŭ trăi de tâlharĭ, de vreme ce pe acele vremurĭ locașurile tâlharilorŭ, mai osebitŭ din alte locurĭ, acolo le era".